

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІОРІЗНОМАНІТТЯ ПАРАЗИТІВ

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробники: Мельничук В., кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи

Євстаф'єва В., завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи, доктор ветеринарних наук, професор

Полтава
2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Біорізноманіття паразитів
Назва структурного підрозділу	Кафедра паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Мельничук Віталій, кандидат ветеринарних наук, доцент Контакти: ауд. 70 (навчальний корпус № 1) e-mail: melnychuk86@ukr.net , тел.: 066 674 7809, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/melnychuk-vitaliy-vasylovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень Другий (магістерський) рівень

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань щодо різноманіття паразитичних організмів та їх адаптацій до паразитичного способу життя, особливостей взаємодії паразитів з іншими живими організмами, ролі паразитів в регуляції чисельності живих істот в природі, а також знань щодо найпоширеніших паразитозів людини і тварин в Україні і в світі.

Основні завдання навчальної дисципліни: оволодіти базовими знаннями щодо видів паразитів у світі; оволодіти умінням передбачення (прогнозування) можливих наслідків знаходження паразитичних організмів в певній екосистемі та оцінка ризику виникнення паразитарних захворювань; засвоїти теоретичні основи щодо особливостей пристосувальних адаптацій різних живих організмів до паразитичного способу життя, а також впливу на популяцію паразитів техногенних процесів.

Компетентності:

Загальні:

– Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

– Уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання:

– Демонструвати здатність до аналізу, адаптації та діяльності в нових ситуаціях.

– Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Методи навчання:

Словесні методи: лекція; бесіда.

Наочні методи: ілюстрування, демонстрування.

Практичні методи: практичні заняття.

За логікою: узагальнення; конкретизація.

Творчий: створення нового, оригінального.

Дослідницький: студенти виконують пошукові дії.

Методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Види паразитів. Аксиоми паразитизму.

У темі розкриваються питання щодо: різновидів паразитів тварин і людини та їх класифікація; аксіом паразитизму, де узагальнена сутність виникнення цього біологічного явища; характеристики адаптацій паразитів до паразитичного способу життя.

Тема 2. Вплив факторів зовнішнього середовища на біорізноманіття паразитів.

У темі розкриваються питання щодо: впливу факторів зовнішнього середовища на біорізноманіття та існування паразитів; особливостей циклу розвитку паразитів у зовнішньому середовищі; впливу змін клімату та людської діяльності на біорізноманіття паразитів.

Тема 3. Біологічні властивості взаємодії паразитів з іншими живими організмами.

У темі розкриваються питання щодо: особливостей взаємодії паразитів з іншими живими організмами у системі «паразит-хазяїн»; особливостей впливу паразита на хазяїна; впливу паразитів на чисельність популяції хазяїв; протиімунні пристосування паразитів.

Тема 4. Паразитизм і людство.

У темі розкриваються питання щодо: найбільш поширених у світі хвороб спільних для тварин і людини, викликаних паразитами; людина – соціально-економічний каталізатор паразитарного забруднення біосфери; вороже середовище, створене людиною – хіміотерапевтичні ліки.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90

Кількість кредитів – 3

Форма семестрового контролю – залік

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації

Форми оцінювання результатів навчання

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

1. Ведення конспекту лекцій (0–4 бали) оцінюється залежно від якості роботи від 0 до 4 балів за одну лекцію (2 академічні години):

0 балів – відсутній конспект теоретичного матеріалу з теми лекції.

1 бал – є конспект теоретичного матеріалу, однак в ньому відсутні 75 % розглянутих питань.

2 бали – є конспект теоретичного матеріалу, однак в ньому відсутні 50 % розглянутих питань.

3 бали – є конспект теоретичного матеріалу, однак в ньому відсутні 25 % розглянутих питань.

4 бали – є конспект теоретичного матеріалу, в якому викладено стислий зміст лекції у повному обсязі.

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0–4 бали):

0 балів – практичну роботу здобувач вищої освіти не виконав та не представив її у письмовому вигляді.

1 бал – практична робота, в якій здобувач вищої освіти надав її у письмовому вигляді, але не розкрито тему, є значна кількість помилок у виконанні завдань та відсутні висновки.

2 бали – практична робота, в якій здобувач вищої освіти надав її у письмовому вигляді, але тему розкрито лише частково, є незначна кількість помилок у виконанні завдань та відсутні висновки.

3 бали – практична робота, в якій здобувач вищої освіти надав її у письмовому вигляді, повністю розкрив тему та вирішив завдання, але відсутні висновки.

4 бали – практична робота, в якій здобувач вищої освіти проявив творчий підхід до вирішення завдання, надав її у письмовому вигляді, де аргументовано надано висновки щодо поставленого завдання.

3. Виконання завдань по самостійній роботі (0–15 балів): критерії оцінювання наведено у таблиці.

Таблиця 1

**Критерії та шкала оцінювання виконання завдань по самостійній роботі
(за кожне виконане завдання окремо)**

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	Відсутність виконання завдання
1–3	Нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив презентацію щодо теми самостійної роботи, в якій він не в повному обсязі відповів на поставлені питання, інформація застаріла. Показано досить низький рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу, відсутні висновки.
4–6	Нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив презентацію щодо теми самостійної роботи, в якій він не в повному обсязі відповів на поставлені питання, інформація частково застаріла. Показано задовільний рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу, відсутні висновки.
7–9	Нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив презентацію щодо теми самостійної роботи, в якій він не в повному обсязі відповів на поставлені питання, але містить новітню інформацію. Показано достатній рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу, є висновки без обґрунтування.
10–12	Нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив презентацію щодо теми самостійної роботи, в якій він у повному обсязі відповів на поставлені питання, містить новітню інформацію. Показано високий рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу, є висновки без обґрунтування.
13–15	Нараховується здобувачу вищої освіти коли він представив презентацію щодо теми самостійної роботи, в якій він у повному обсязі відповів на поставлені питання, містить новітню інформацію. Показано високий рівень вмінь щодо розуміння та аналізу матеріалу. У висновках проявлено здібності в розумінні та використанні теоретичного та практичного матеріалу, проявлений творчий підхід.

Формами семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є **залік**, який виставляється за поточним оцінюванням впродовж семестру.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Ведення конспекту лекцій	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань по самостійній роботі	
Тема 1. Види паразитів. Аксиоми паразитизму	8	8	10	26
Тема 2. Вплив факторів зовнішнього середовища на біорізноманіття паразитів	8	8	10	26
Тема 3. Біологічні властивості взаємодії паразитів з іншими живими організмами	8	4	10	22
Тема 4. Паразитизм і людство	8	8	10	26
Разом	32	28	40	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Корж О. П. Основи еволюції : навчальний посібник. Суми : Унів. кн., 2006. 381 с.
2. Бровдій В.М. Еволюційне вчення : підручник. К. : ВЦ „Академія”, 2013. 336 с.
3. Глобальна паразитологія / Галат В. Ф. та ін. Київ : ДІА, 2014. 568 с. + 24 с. іл.
4. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин / В.Ф. Галат та ін.; за ред. В.Ф. Галата. К. : Вища освіта, 2003. 464 с.
5. Мухіна О. Ю., Антоненко О. В. Теоретичні основи паразитології : навчально-методичний посібник. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 136 с.
6. Goater T. M., Goater C. P., Esch G. W. Parasitism: The Diversity and Ecology of Animal Parasites, 2nd edn. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 510 p.

Допоміжні

7. Воробець З. Д., Філяк Є. З., Радченко В. Г. Протиімунні пристосування паразитів // *Український медичний часопис*. 2010. № 1. С.102–107.
8. Шевчук Т. І. Принципи взаємовідносин в системі паразит – хазяїн. *Вісник проблем біології і медицини*. 2013. Вип. 2 (100). С.39–43.
9. Віндзор Д. А. Більшість видів на Землі є паразитами. *Міжнародний журнал з паразитології*. 1998. № 28 (12). С. 1939–1941.
10. Koh L. P., Dunn R. R., Sodhi N. S., Colwell R. K., Proctor H. C., Smith V. S. Вимирання видів та криза біорізноманіття. *Наука*. 2004. № 305 (5690). С. 1632–1634.
11. Yevstafieva V. A., Kravchenko S. O., Gutyj B. V., Melnychuk V. V., Kovalenko P. N., Volovyk L. B. Morphobiological analysis of *Trichuris vulpis* (Nematoda, Trichuridae), obtained from domestic dogs. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2019. № 10 (2). P. 165–171. doi: 10.15421/021924.

12. Yevstafieva V. O., Zaloznaya L. M., Nazarenko O. S., Melnychuk V. V., Sobolta A. G. Morphological variation of *Varroa destructor* (Parasitiformes, Varroidae) in different seasons. *Biosystems Diversity*. 2020. № 28 (1). P. 18–23. doi:10.15421/012003.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Жук Е. Ю., Федорова И. А. Экологическая паразитология. Минск : МГЭУ им. А. Д. Сахарова, 2015. 68 с.

URL:

<https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/172207/1/%D0%96%D1%83%D0%BA%20%D0%95%20%D0%AE.%20%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F.pdf>

2. Кеннеди К. Экологическая паразитология. М.: Мир, 1978. – 231 с.

URL: <https://www.twirpx.com/file/2778560/>

3. Основи медичної паразитології. Еволюція. Біосфера : навчально-методичний посібник / О.Б. Приходько та ін. Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. 159 с.

URL:

http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/7351/1/04%20Lik_ukr_%20in%20%20roz%2017-18.pdf

4. Біоекологія : навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Друк», 2021. 472 с.

URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/29094.pdf>

5. Презентація «Невловимий месник»

URL: <https://naurok.com.ua/naykraschiy-parazit-tvarin-toy-hto-naydovshe-zmozhe-ekspluatuvati-hazya-na-vpravno-maskuyuchis-vid-yogo-imunno-sistemi-149611.html>